

Posredovanje podatkov rejcem

Kontaktna oseba: Marija Sadar, Tomaž Perpar, Peter Podgoršek

Podatke o kontroli prireje mleka zajemamo v informacijski sistem GOVEDO na Kmetijskem inštitutu Slovenije. Takoj po opravljeni kontroli pošljemo rejcem poročilo o prireji mleka v pregledni obliki. Rejcem pošiljamo Mesečni obračun kontrole prireje mleka. V pregledni tabeli so navedeni podatki o zadnji in predzadnji kontroli, mlečnost v tekoči laktaciji, zadnja osemenitev in dolžina brejosti. Vsebnost sečnine v mleku in razmerje med maščobami in beljakovinami sta predstavljena v obliki diagramov. Za celotno čredo so izračunani kilogrami mleka na molzni in krmni dan (zadnja in predzadnja kontrola, obdobje med kontrolama in za tekoče leto). Podani so tudi parametri plodnosti (indeks osemenitev, dnevi do prve osemenitve in dnevi med osemenitvama). Rezultate kontrole prireje mleka smo poslali mesečno v povprečju na 3.289 kmetij.

Na željo rejca, so o rezultatih lahko obveščeni tudi po elektronski pošti in/ali SMS sporočilu. V letu 2014 smo rejcem, ki so se odločili, da poleg elektronskega obvestila ne potrebujejo še natisnjenih rezultatov, prenehali pošiljati izpisane rezultate po pošti. Uradne rezultate kontrol, mesečne in letne sumarne obračune ter laktacijske zaključke imajo dostopne na spletu. Formularje in črtne kode v teh primerih pošiljamo kontrolorjem.

Poleg podatkov o mlečnosti dobijo rejci še seznam krav, ki bodo v naslednjem mesecu telile, najnovejše podatke o plemenskih vrednostih ter seznam živali s poreklom.

Dvakrat letno, na začetku osemenjevalne sezone in v sredini leta, rejcem pošljemo tudi nasvet za preprečevanje parjenja v sorodstvu. Za vse plemenice v čredi navajamo biki, s katerimi, zaradi previsoke stopnje sorodstva (> 6,0 %) odsvetujemo osemenjevanje. Upoštevani so priporočeni biki, ki so izbrani s strani republiške delovne skupine za oceno in odbiro bikov in selekcijske službe. V ta namen je rejcem na voljo tudi spletna aplikacija, t.i. kalkulator sorodstva, kjer lahko rejec ob znanem poreklu plemenice preveri sorodnost med plemenico in bikom, ki ga želi uporabiti za osemenitev ali preveri sorodnost plemenice z vsemi priporočenimi biki za osemenjevanje, ki so trenutno v uporabi ali izračuna koeficient inbridinga za posamezno žival.

Po sklepu rejskih organizacij, da se vse prvesnice semeni z mladimi biki rejcem pripravimo tudi seznam prvesnic in mladih bikov, s katerimi zaradi previsoke stopnje sorodstva odsvetujemo osemenjevanje.

Na izpisu rezultatov mesečne kontrole je prikazan tudi indeks somatskih celic (ISC) za zadnjo in predzadnjo kontrolo. S pomočjo ISC rejec lahko zelo na hitro opazi sumljive krave, oceni stanje ter ustrezno ukrepa.

Izpisane dokumente dobijo rejci po pošti, lahko tudi po elektronski pošti. Poleg možnosti posredovanja dokumentov po pošti in po elektronskem mediju omogočamo rejcem, da si podatke o svoji čredi pogledajo tudi na spletni strani GOVEDO. Na spletni strani rejci dobe tudi sezname priporočenih bikov za posamezno plemenico.

Preprečevanje parjenja v sorodstvu

Kontaktna oseba: Peter Podgoršek

Vsako odbiranje najboljših živali, predvsem pa uporaba o semenjevanja vodi v zoževanje sorodstva v populaciji, saj je lahko le peščica vrhunskih plemenjakov v sorodstvu z velikim številom živali. Da bi preprečil povečevanje stopnje sorodstva v populaciji je živali za parjenje potrebno skrbno izbrati. Stopnja sorodstva plemenice in plemenjaka naj tako ne bi preseгла 6%. Za lažje odločanje lahko uporabniki posežejo po Kalkulatorju sorodstva; orodju, ki je na voljo na spletnem portalu Govedo. Možno je preveriti koeficient inbridinga za eno žival, stopnjo sorodstva med dvema živalma, ali pa izračunati stopnje sorodstva med eno plemenico in biki za o semenjevanje, ki so trenutno v uporabi. Kalkulator sorodstva je na voljo rejcem in vsem izvajalcem rejskega programa.

Za lažje odločanje vsi rejci v kontroli prireje mleka prejmejo izpis vseh svojih plemenic, kjer so za vsako plemenico navedeni biki, s katerimi zaradi previsoke stopnje sorodstva (nad 6%) odsvetujemo o semenjevanje. Poleg tega smo na izpisih v okviru kontrole prireje mleka za vse krave po zaključeni laktaciji navedli tudi vse plemenske biki, ki so trenutno priporočeni za uporabo in so preveč v sorodu s posamezno plemenico. V letu 2018 je bilo odposlanih 39.072 tovrstnih obvestil.

Ker je populacija cikastih plemenic majhna, delež o semenjevanja velik (70%) in ker je bikov v o semenjevanju relativno malo, je potrebno izbiri primerne bika posvetiti veliko pozornosti. Izdelali smo spletni obrazec, ki smo ga poimenovali »Kam Cika?«, s pomočjo katerega lahko rejec za vsako svojo plemenico ugotovi, kateri biki iz o semenjevanja so z njo v previsokem sorodstvu (nad 6,25%) in kateri ne. Upoštevajo se vsi biki, ki so bili v o semenjevanju v zadnjih sedmih letih. Obrazec je del portala Govedo. Vsi rejci plemenic cikaste pasme so takšno poročilo prejeli tudi po pošti. V letu 2018 smo poslali 142 obvestil »Kam cika?«.

Načrtna parjenja

Kontaktne osebe: Peter Podgoršek, Tomaž Perpar

Zaradi vse ožjega sorodstva v intenzivno selekcioniranih govejih populacijah in hitrejšega selekcijskega napredka je načrtovanje parjenj postalo nujen korak v selekcijskem delu. Izbrani plemenjak mora izboljševati prednostne lastnosti, ki jih določi rejec ali selekcionista, hkrati pa z izbrano plemenico ne sme biti preveč v sorodu. Kot osnova za izbiro partnerja se uporabljajo standardizirane plemenske vrednosti PV12. Za vsako lastnost so tako definirane optimalne vrednosti. Kot plemenjaka priporočimo bika oz. biki, ki ima z našo plemenico najmanjšo vsoto odstopanj vrednosti od optimuma. Sistem za pomoč pri izbiri plemenjaka je bil razvit na Centru za strokovno delo, oddelka za zootehniko, BF. Spletni obrazec, ki omogoča izbiro najboljšega partnerja za izračun uporablja lastnosti in teže skupnega selekcijskega indeksa za usmeritev mleko in mleko meso za rjavo, lisasto in črno-belo pasmo. V pošte pridejo krave z izračunanimi plemenskimi vrednosti za primerjane lastnosti. Uporabnik tako lahko izbere najprimernejšega partnerja na podlagi skupnega selekcijskega indeksa, poudarjenega sklopa lastnosti ali na podlagi ene same poudarjene lastnosti. Bikov, ki so s plemenico v preozkem sorodstvu (>6%), ni v primerjavi.

Na portalu je bil modul kalkulator sorodstva v letu 2018 obiskan 1.980 krat in modul načrtno parjenje, ki je bil obiskan 15.332 krat.